

ITA:n ylimääräiset jäsenkokoukset 3.6. ja 17.6.

Keskeisimpinä perusteluina käynnistetyille hankkeelle, jolla Ilmailutekniikan Ammattiyhdistys ITA:a ollaan siirtämässä Ammattiliitto Pron alayhdistykseksi, on esitetty liiton tuen saaminen paikalliselle sopimiselle sekä ITA:n äänen kuuluminen liiton päätöksentekojärjestelmässä

*Oheisessa kirjeessä IAU:n lakimies **Joni Kallio** kertoo näkemyksiään hankkeesta. Kallio on toiminut IAU:n lakimiehenä vuodesta 2015 alkaen sekä tätä ennen Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistyksen lakimiehenä.*

*Kirjeen jälkeen IAU:n puheenjohtaja **Juhani Haapasaari** kertoo omalta kohdaltaan esimerkin omaisesti sen, minkä luonteista käytännön yhteydenpito ITA:sta IAU:n suuntaan on ollut, ja mitkä ovat sen pohjalta edellytykset tuleaa mm. paikallista sopimista. Haapasaari on ollut IAU:n puheenjohtaja vuodesta 2007.*

* * *

Ajatuksia ITA:n ylimääräisistä jäsenkokouksista

Ilmailutekniikan ammattiyhdistys ITA ry:n (ITA) johtokunta on 27.5.2020 ilmoittanut kutsuvansa koolle kaksi ITA:n ylimääräistä jäsenkokousta päättämään ITA:n eroamisesta nykyisestä liitosta IAU:sta ja liittymisestä ammattiliitto Pro ry:n jäsenyhdistykseksi. Päätöstään jäsenkokousten koolle kutumisesta ITA:n johtokunta on perustellut aiemmassa 20.5.2020 päiväämässään jäsenkirjeessä, johon IAU:n puheenjohtaja on antanut oman vastineensa 27.5.2020.

Ottamatta sen enempää kantaa näissä kirjeissä esitettyihin väitteisiin, koen kuitenkin IAU:n työsuhteisena työntekijänä ITA:n edustajien kritiikin kohdistuneen myös minuun ja siksi katson tarkoituksenmukaiseksi ottaa osaa tähän keskusteluun. Enkä vähiten siitä syystä, että olen nähnyt läheltä tällaisen liittoa hajottavan kiihkon ja sen seuraukset jäsenistölle ollessani lentoemäntä- ja stuerttiyhdistyksen lakimiehenä.

Yhdistymisvapaus ja ammatillinen järjestäytyminen

Yhdistymisvapaus kuuluu olennaisena osana länsimaiseen demokratiaan.

Yhdistymisvapaus antaa siten oikeuden perustaa yhdistyksiä kuten myös oikeuden pyrkiä jäseneksi tai olla kuulumatta yhdistykseen sekä erota yhdistyksestä. Yhdistymällä yksilöt kerääntyvät kokoon yhteisen tarkoituksen vuoksi. Ammattiyhdistyksessä yhteisenä tarkoituksena on useimmiten suuremman ryhmän työ- ja palkkaehtojen parantaminen. Yksittäinen työntekijä valitsee sen ammattiyhdistyksen jäsenyyden, jonka hän kokee parhaiten näitä ryhmäetuja pystyvän ajamaan.

Liittomuotoinen yhdistys, kuten IAU, koostuu alemman tason yhdistyksistä, joiden jäseninä puolestaan ovat yksityiset henkilöjäsenet. Yhdistymisvapaus antaa sekä liitolle että sen jäsenyhdistyksille vapauden järjestää sisäisesti oma toimintansa haluamallaan tavalla. Liittomuotoisessa yhdistyksessä liiton ja siihen kuuluvien jäsenyhdistysten suhteille ominaista on kuitenkin jäsenyhdistysten riippuvuussuhde liittoon.

Liittosuhteessa jäsenyhdistysten autonomiaa kaventaa muun muassa järjestökokonaisuuden yhteinen tarkoituserä, jäsenyhdistyksen säännöissä mainittu kuuluminen liittoon, liiton laatimien mallisääntöjen soveltamisvelvollisuus sekä mahdollisten sääntömuutosten alistaminen liiton hyväksyttäväksi. Näitä velvollisuuksia on jokaisen jäsenyhdistyksen noudatettava niin IAU:ssa kuin muissakin liittomuotoisissa yhdistyksissä.

Liittomuotoinen yhdistys muodostaa siis järjestökokonaisuuden, joka on olemassa tuottaakseen jäsenilleen palveluja ja edistääkseen säännöissään mainitun tarkoituksen toteuttamista. IAU:n tarkoitus on edistää ammattiosastojensa jäsenten työehtoja ja -olosuhteita solmien työehtosopimuksia ja valvoa niiden sekä työlainsäädännön noudattamista sopimusaloillaan.

Onko ITA:n johtokunnan esittämälle kritiikille perusteita?

Edellä mainittu liiton toiminnan tarkoitus on ollut ohjenuorani näiden reilun viiden vuoden ajan, jotka olen IAU:n lakimiehenä toiminut. Voin omasta ja myös liiton toimiston muiden työntekijöiden puolesta vilpittömästi todeta, että liitossa tehdään työtä tasapuolisesti jokaisen ammattiosaston ja näiden jäsenten asioiden hyväksi. Eihän liitolla ole toiminnalleen muuta tarkoitusta. Tästä syystä ihmettelenkin ITA:n johtokunnan aika rajuakin hyökkäystä liittoa kohtaan. ITA:n johtokunta näyttää esittävän jäsenistölleen ajatusta, jonka mukaan liitto olisi ITA:a vastaan.

Tämä mielikuva yksinkertaistaa totuutta. Siksi minulle jää arvailujen varaan tällaisten väitteiden todellinen tarkoituserä ja motiivi.

Suurliiton houkutukset

Yksi motiivi voi liittyä väitteen esittäjien omiin intresseihin, jotka eivät välttämättä palvele koko jäsenistön etua, vaikka näin annetaan ymmärtää. Näin kävi lentoemäntien kohdalla, kun itsenäinen yhdistys ajettiin osaksi toista järjestöä pienen joukon omien intohimojen siivittämänä lupailamalla ison liiton hoitavan jäsenistön edunvalvonnan paremmin.

Tosiasiassa liittofuusio tarkoitti sitä, että fuusioitunut yhdistys menetti käytännössä itsenäisyytensä ja täysipäiväisesti vain heidän asioitaan hoitaneet palkatut työntekijät (mukaan lukien oma lakimies). Näin ollen suhtaudun varauksella sellaiseen väitteeseen, että toimihenkilöiden edunvalvontaan erikoistunut ammattiliitto pystyisi tarjoamaan uskottavampaa edunvalvontaa kuin yli 50 vuotta ilmailussa toiminut yhdistys. Siksi on tärkeää vaatia lupausten esittäjiltä perusteita, mitä liiton vaihtamisella tavoitellaan ja mitä se tarkoittaa yksittäisen työntekijän kohdalla.

Päätöksenteko jäsenkokouksessa

Tähän kaikilla ITA:n jäsenillä on mahdollisuus kesäkuussa järjestettävissä jäsenkokouksissa. Jäsenien on viisasta käyttää valtaansa yhdistyksen asioissa ja se vallan käyttö tapahtuu yhdistyksen kokouksissa. On hyvä muistaa, että ainoa viisaus ei ole niillä, jotka istuvat jäseninä johtokunnassa. Jäsenten kannattaa käyttää vaikuttamismahdollisuuksiaan yhdistyksen kokouksessa, jotta erilaisista näkemyksistä ja mielipiteistä saadaan muodostettua mahdollisimman hyvä lopputulos kaikkien kannalta.

ITA:n jäsenkokouksissa on ollut yksi silmiinpistävä piirre, mikä liittyy eläkeläisjäsenten suhteellisen suureen määrään ja osallistumiseen päätösten teossa. Tämä siitä huolimatta, että IAU:n säännöissä, joita myös ITA on sitoutunut noudattamaan, eläkeläisjäsenille on annettu ainoastaan läsnäolo- ja puheoikeus ammattiosaston jäsenkokouksissa.

Nämä ansiokkaan uran työelämässä ilmailun parissa tehneet eläkeläisjäsenet ovat aikanaan käyneet saman keskustelun siitä, kannattaisiko tekniikan edunvalvonta siirtää toiseen liittoon. He päättivät silloin pysyä IAU:ssa. Niinpä minua ihmetyttää, miksi nämä nyt eläkkeellä olevat jäsenet haluaisivat päättää liiton vaihtamisesta niiden jäsenten puolesta, jotka ovat tällä hetkellä työelämässä, ja joita asia erityisesti koskettaa. Vielä kummallisemmaksi tämä logiikka muuttuu, kun tiedetään, että ammattiliitto Prossa eläkeläisjäsenet joutuvat eroamaan ITA:sta ja liittymään erilliseen senioriyhdistykseen.

Lopuksi

Kirjeeni tarkoitus ei ole neuvoa ketään yksittäistä jäsentä äänestämään tietyllä tavalla, Demokratiaan kuuluu, että jokaisella on oikeus äänestää oman mielipiteensä mukaisesti. Haluan vain herättää ajatuksia ja ennen kaikkea kysymyksiä siitä, miksi ITA:n johtokunta niin voimakkaasti ajaa ITA:n eroa IAU:sta osaksi liittoa, joka pääsääntöisesti profiloituu toimihenkilöiden edunvalvontaan. On aika epätodennäköistä ja myös epäjohdonmukaista väittää, että suuremmassa liitossa tarve kompromisseille tai konsensukselle omien tavoitteiden osalta vähenisi. Toiseksi, kannustan kaikkia työelämässä mukana olevia ITA:n jäseniä osallistumaan näihin tuleviin jäsenkokouksiin varmistaakseen sen, että näin merkittävässä asiassa päätöksiä tekevät ne, joita mahdollisesta liiton vaihtumisesta aiheutuvat muutokset koskevat.

Joni Kallio
lakimies, IAU

Yhteydenpitoa "ITA:n" kanssa

Kuten toin asian esiin jo aiemmassa kirjoituksessani 27.5., ITA:n puheenjohtaja on IAU:n hallitukselle osoittamassaan sähköpostiviestissä ilmoittanut, että ITA:ssa on tehty päätös olla toimittamatta paikallisia sopimuksia liitolle. Tämän vuoksi hän ei myöskään toimiessaan Finnair Technical Services Oy:n pääluottamusmiehenä katso olevansa velvollinen sopimusten toimittamiseen.

Päätökset sulkea liitto paikallisia sopimuksia koskevan tiedon ulkopuolelle rajoittaa monella tapaa sen mahdollisuuksia tukea paikallista sopimustoimintaa. Kielteinen suhtautuminen ei liioin edesauta jäsenten mahdollisuuksia arvioida heitä koskevien sopimusten toteutumista ja olla tarvittaessa yhteydessä myös liittoon niitä koskevissa kysymyksissä.

Tähän asiaan liittyen alla oleva WhatsApp -keskustelu kuvaa tyypillisesti sitä, minkä luonteista käytännön yhteydenpito ITA:sta IAU:n suuntaan on ollut, ja mitkä ovat edellytykset näistä lähtökohdista käsin tukea esimerkiksi paikallista sopimista. WhatsApp -keskustelut on käyty minun ja ITA:n johtokunnan jäsenen kesken. Hän on myös IAU:n hallituksen jäsen ja toimii luottamusmiehenä:

"Olisit nyt edes yhden tekniikkaa koskevan asian tohon uutiskirjeeseen. Esim ylityökiista työtuomioistuimen ratkaistavaksi? Toki sinä tai te päätätte."

"Laitetaan se, kun kanne on sisässä. Mielelläni juttuja kirjoitan kaikista yhtiöistä, mistä saan tarpeeksi tietoa.

Minä tätä uutiskirjettä kirjoitan, joten ei tässä sinänsä kompromissejä tarvitse tehdä."

Olen kirjoittanut aiheesta useissa jäsenkirjeissä (32/2018, 33/2018, 7/2019). Asia saatiin sovittua tekniikan yhtiöiden ja Paltan sekä IAU:n välillä ilman, että se eteni työtuomioistuimen käsittelyyn. Olin omalta osaltani hoitamassa asiaa alusta alkaen neuvotteluihin, joissa se lopulta sovittiin. Tiedotin myös prosessin lopputuloksesta jäsenkirjeessä (9/2019) Tämän jälkeen luottamusmies lähetti minulle seuraavan viestin, jonka tarkoitus jäi arvoitukseksi:

"Moi, Jos jäsenet soittelevat ylityöasian ratkaisusta sinne niin ohjaa puhelut meille tänne ITAan."

"Ok. Eivät ole toistaiseksi soitelleet."

"Taitaa se (X) edelleen juosta siellä liitossa."

En vastaa asiattomaan kysymykseen, vaikka ei minun tietojeni mukaan "juokse". Jokaisella liiton jäsenellä on oikeus olla yhteydessä liittoon silloin, kun hän katsoo siihen olevan aihetta.

"Moikka.

Kysyin mielipidettäsi aikoinaan paikallisiin työaikoihin liittyen.

Jos alueella alle puolet jäseniä kyseisen työaikamallin tekijöistä, tarjoaisitko heille TES:parempaa työaikaa?"

"Laitatko minulle sen sopimuksen, mistä on kysymys, niin voin tarkemmin arvioida tilannetta?"

"No minkälaisen työaikasopimuksen tekisit ei jäsenille.

Kyse tasoittuvan sopimuksesta mikä sinulla on."

"Onko kysymys kuitenkin IAU:n ja Finnair Oyj:n väliseen sopimukseen perustuvasta liitteestä: "Tasoittuvan työajan yksityiskohdista sovitaan kunkin käyttöalueen kohdalta erikseen määritellyllä, paikallisten osapuolten (osaston luottamusmies - työnantaja) allekirjoittamalla sopimuksella (sopimusmalli, liite 3)."

Näitä liitteitä ei ole toimitettu liittoon, joten en tiedä, mistä sopimuksesta on kysymys.

"Kyllä.

Mutta olisitko siis edelleen valmis tekemään sopimuksen jos työntekijöistä alle puolet jäseniä?"

"Niin kuin jo totesin, jos laitat sopimuksen tulemaan, voin tarkemmin arvioida tilannetta. Sopimuksesta näkee mm. sen, ketä se koskee, sen jälkeen voi selvittää myös sitä, miksi jäseniä sopimuksen soveltamisalueella on noin vähän."

"Tätä asiaa on käyty jo Ripan ollessa LM ja tässä ei ole kyse ketä koskee vaan periaatetta.

Ripa antoi minulle aikoinaan eväät ja sanoi että olemme jäseniä varten.

Miten sinä?"

"Asia ei ehkä ole aivan noin mustavalkoinen. Miten ajattelet niiden edelleen jäseninä olevien reagoivan, jos sopimus sanottaisiin irti, entä sopimuksen tehneen luottamusmiehen. Näitä olisi hyvä koettaa selvittää."

"No jäsenet jotka menevät pesuveden mukana tuottavat yhdessä edunvalvojen kanssa paineen että ei jäsenet ymmärtävät liittyä jäseneksi. Ja sitä kautta jäsenyyss kannattaa.

No jos on 100 ihmistä riittääkö 10 jäsentä että tekisit sopimuksen .

Toki sinut tuntien oletan että sopisit?"

En ole sopijaosapuoli. Minulta pyydetään mielipidettä sopimukseen, jota minulle ei suostuta näyttämään. Viimeiset viestit ovat sellaisia, etten enää jatka tätä keskustelua. Aikomus laittaa "jäseniä menemään pesuveiden mukana" on törkeää käytöstä arvioidaanpa asiaa millä mittapuulla hyvänsä. Myöhemmin saan selville muuta kautta, että kysymys muun kuin luottamusmiehen oman työosaston sopimuksesta. Luottamusmiehen omat motiivit ovat jääneet selvittämättä.

"Huomenta.

Nyt kun tuo KIKY sopimus ja sitä kautta säästösopimuskin sanottiin irti niin mikä oli se irtisanomispäivä?

Ootko suuttunut.?

Tai ootko töissä?"

Olen töissä ja ehkä myös jossakin määrin vielä tyrmistynyt edellisestä keskustelusta. Sopimuksen irtisanominen on käyty läpi ITA:n puheenjohtajan antamana tiedonantona IAU:n hallituksessa, jonka jäsen luottamusmies on. Se on tullut käsitellä myös ITA:n johtokunnassa, jolla on ollut asiassa päätösvalta, ja jonka jäsen luottamusmies myös on. Olen tiedottanut asiasta myös jäsenkirjeellä (5/2020) jo aikoja ennen luottamusmiehen lähettämää viestiä.

"täällä kysellään liiton kokonaisjäsenmaksun suorittamisen ohjeita. mistä saa viitteen ja onko se viite kertakäyttöinen"

"Tuolta löytyy, kohta 6: <https://www.iau.fi/tyottomuus/lomautus/2020-3-10-toimintaohje-lomautettaville/>"

(Ohjeet ovat olleet tämän kysymyksen tullessa IAU:n verkkosivujen etusivulla ensimmäisenä asiana jo yli kaksi kuukautta. Lisäksi ohjeet ovat löytyvät kaikilta yhtiökohtaisilta sivuilta ja ohjeisiin on ollut linkit jäsenkirjeissä. Asiasta jää kuva, että luottamusmies, jota itseään lomautus ei koske, on niitä viimeisiä henkilöitä, jotka ohjeisiin eivät ole tutustuneet.)

Viimeisimmän tiedon mukaan samainen luottamusmies on värväämässä nyt ITA:n eläkeläisiä jäsenkokoukseen tekemään päätöstä, joka johtaisi siihen, että nämä joutuisivat eroamaan ITA:sta, kuten Joni Kallio jo toi kirjeessään esiin - ja puolestaan ne, jotka ovat työelämässä, siirtyisivät IAU:sta Prohon luottamusmiehen ajattelussa hänen värväämien eläkeläisten päätöksellä.

Osallistu jäsenkokouksiin

Toivon sekä työssä käyvien, että jo eläkkeelle siirtyneiden ITA:n jäsenten osallistuvan kesäkuun jäsenkokouksiin:

1. jäsenkokous

- keskiviikko 3.6.2020 kello 15-18
- Break Sokos Hotel Flamingo / Bankett Flamingo (Tasetie 8, 01510, Vantaa)

2. jäsenkokous

- keskiviikko 17.6.2020 kello 15-18
- Break Sokos Hotel Flamingo / Bankett Flamingo (Tasetie 8, 01510, Vantaa)

IAU:n ammattiosastona sen perustamisesta lähtien toimineen ITA:n hajoamista ei jäsenkokouksen päätöksillä enää pysty täysin estämään. Parempi vaihtoehto on kuitenkin se, että ITA hajoaa IAU:n sisällä. Ne työssä käyvät, jotka ovat menossa Prohon, ovat vapaita perustamaan sinne oman alayhdistyksensä. Prohon haluavat eläkeläiset voivat valita yhdistykseksen jonkin Pron senioriyhdistyksistä.

ITA:n johtokunnassa päätettyyn Pro-hankkeeseen liittyvistä kysymyksistä voi keskustella suoraan kanssani (p. 050 505 8865).

Lisäksi **Juha Grundström** on lupautunut keskustelemaan ja kertomaan omia näkemyksiään tekniikan työntekijöiden järjestäytymisestä. Grundström on toiminut mm. ITA:n puheenjohtajana vuosina 2005-2010 ja on osallistunut IAU:n hallituksen työskentelyyn vuodesta 2003 vuoteen 2015 hallituksen jäsenen, edustajiston varapuheenjohtajan ja ammattiosaston puheenjohtajan rooleissa. Hänellä on takanaan myös pitkä työura Finnairin tekniikassa, jossa hän ehti toimia myös mm. työsuojeluvaltuutettuna.

Juha Grundströmin yhteystiedot ovat p. 040 588 8988 / juha.grundstrom1@luukku.com

Juhani Haapasaari
puheenjohtaja, IAU